

Das Kapital(s): Fordelingen af kapital- formerne i Danmark

Pierre Bourdieu er uden tvivl en af de vigtigste sociologer i det tyvende århundrede. Bourdieus teoretiske begrebsapparat og empiriske analyser inspirerer sociologer over hele verden. Gennem Bourdieu har sociologer fået nye værktøjer, som har skærpet deres evne til at beskrive sociale uligheder og de mekanismer, som skaber disse uligheder.

Bourdieu har også haft stor indflydelse i Danmark. Formålet med dette temanummer er at tage temperaturen på fordelingen af kapitalformerne i Danmark. Danmark ses oftest som et samfund præget af en høj grad af økonomisk og social lighed. Men er Danmark virkelig det velfærdspolitiske paradys, som de fleste tror, eller lader væsentlig sociale forskelle sig dårligt indfange med "traditionelle" begreber som fx indkomst og socialklasse? Undervurderer vi uligheden? De fire artikler i dette temanummer tager alle udgangspunkt i Bourdieus begrebsapparat og analyserer fordelingen af økonomisk, kulturel og social kapital inden for forskellige områder: Erhvervslivets elite, uddannelse, intergenerationelle relationer samt livsstil og sundhed. Fælles for artiklerne er, at de præsenterer nye empiriske forskningsresultater, som er relevante for at forstå både kvantiteten og kvaliteten af sociale uligheder i Danmark. En overordnet konklusion på tværs af de fire artikler er, at der stadig findes væsentlige uligheder i fordelingen af kapitalformerne. Artiklerne viser også, at uligheder i fordelingen af kapital er tæt sammenvævede med uligheder på andre vigtige dimensioner som fx sundhed, livsstil og valg af uddannelse.

I artiklen "Kulturel kapital blandt topdirektører i Danmark – En domineret kapitalform?" analyserer *Christoph Ellersgaard* og *Anton Grau* fordelingen af økonomisk og kulturel kapital blandt 100 danske erhvervsledere, samt hvordan den erhvervsmæssige elite i Danmark adskiller sig fra eliten i andre lande. De empiriske analyser er baseret på data fra bl.a. Kraks Blå Bog og por-

trætterer danske lederes sociale og uddannelsesmæssige baggrund. Analyserne viser, at vejen til toppen i dansk erhvervsliv typisk følger et af tre spor: (1) et spor med stærk fokus på opbygning af virksomhedsspecifik organisatorisk kapital ("firmaets mand"); (2) et spor med stærk fokus på teknisk eller kommerciel kapital; og (3) et spor med stærk fokus på nedarvet økonomisk og kulturel kapital. Analyserne viser også, at danske erhvervsledere, i modsætning til fx franske erhvervsledere, typisk ikke har eliteuddannelser.

I artiklen "Familiers kosmopolitiske uddannelsesstrategier – Et spørgsmål om migration og investering i distinktiv kapital" analyserer *Martin D. Munk*, *Mette Foged* og *Andreas M. Mulvad*, i hvilket omfang familier med høj økonomisk og kulturel kapital benytter udenlandske (elite)universitetsuddannelser som et middel til at reproducere social status. På et uddannelsesmarked, hvor flere og flere får længerevarende uddannelser, kan en udenlandsk (elite)uddannelse bruges som en ekstra social markør eller form for "kosmopolitisk kapital". Baseret på analyser af register- og surveydata påpeger artiklen, at sandsynligheden for at tage en udenlandsk (elite)universitetsuddannelse er særlig høj for personer med (meget) veluddannede forældre. Resultaterne tyder derfor på, at kosmopolitisk kapital kan være en vigtig kapitalform blandt højtuddannede.

I artiklen "Kassen, kulturen og kontakterne: Økonomisk, kulturel og social kapital i to generationer" analyserer *Kristian Bernt Karlson* og *Mads Meier Jæger* sammenhængen mellem økonomisk, kulturel og social kapital inden for og mellem to generationer af danskere (født hhv. ca. 1930 og 1954). Analysen viser for det første, at der inden for hver af de to generationer er en meget stærk sammenhæng mellem mængden af økonomisk, kulturel og social kapital. Disse resultater understreger, at den overordnede ulighed i fordelingen af kapital er stærk. For det andet viser analysen, at der er en relativt høj korrelation mellem forældre og børns økonomiske, kulturelle og sociale kapital. Dette resultat understreger, at der findes en markant intergenerational overførsel af både "hårde" økonomiske og "bløde" kulturelle og sociale ressourcer i Danmark.

I artiklen "Vægt og kapital – Differentieret vægt hos voksne og børn analyseret gennem Bourdieus begreber om habitus og kapital" fremdrager *Vibeke Tornhøj Christensen* sammenhænge mellem økonomisk, kulturel og social kapital og børn og voksne (over)vægt. Artiklen trækker på epidemiologisk forskning og Bourdieus sammenkædning af kapital og livsstil og viser, at der både blandt voksne og børn er en tydelig sammenhæng mellem mængden af kapital og (over)vægt. Især mængden af kulturel kapital er stærkt negativt korreleret med (over)vægt, mens økonomisk kapital er positivt korreleret med (over)vægt blandt mænd, men ikke blandt kvinder. Der er ingen direkte sammenhæng mellem social kapital og (over)vægt. Resultaterne understreger således, at der findes en tæt sammenhæng mellem fordelingen af kapital og livsstil og sundhed.

Uden for tema rummer dette nummer også en kronik af *Anders Blok* betitlet "Kosmopolitane katastrofer? Sociologiske (selv-)refleksioner i nærheden af Fukushima". Anders Blok befandt sig i Japan den 11. marts i år, hvor den japanske nord-østkyst blev ramt af det største jordskælv i landets moderne historie. Jordskælvet blev fulgt af tsunami-flodbølger, hvor titusinder mistede livet, og mange flere gjort hjemløse. Fukushima-atomkraftværket løb ud af kontrol. Ud over personlig præget eftertanke giver en katastrofe af et sådant omfang også Blok anledning til at spørge, hvad sociologien kan bidrage med stillet heroverfor. Ulrich Beck har hævdet, at risikosamfundet er hjemsted for "organiseret uansvarlighed", og verdenssamfundet med atomkraft er omdannet til ét sammenhængende laboratorium. Dette rejser ifølge Blok også spørgsmålet: "Hvem bidrager til at formulere, og bevidne, dette kosmopolitane eksperiments (katastrofe-omgærdede) protokol?" – Dette kunne være en opgave for sociologen – og måske tillige en opgave at anvise nye solidariske potentialer i forbindelse med sådanne katastrofer. Efter Fukushima-ulykken har den tyske regering meddelt, at den ønsker at afvikle sin afhængighed af atomkraft.

Mads Meier Jæger og Allan Madsen